

ABSTRAKT

Reforma samorządowa wprowadzona w 1989 r. w Polsce zmieniła filozofię spojrzenia na system władzy w kraju. Utworzono samorząd terytorialny co umożliwiło zwiększenie sterowalności zarządzania i przesunięcie decyzyjności bliżej obywatela. Decentralizacja władzy wyzwoliła jednocześnie aktywność społeczną, efektem czego jest proces tworzenia się podstaw społeczeństwa obywatelskiego. W zakresie przekazania władzy na poziom lokalny reforma wywarła duży wpływ na system opieki zdrowotnej. Samorząd powiatowy otrzymał zadania organizatora opieki zdrowotnej na swoim terenie oraz uprawnienia i kompetencje finansowe i nadzorcze w stosunku do podmiotów leczniczych w zakresie zawartym w przepisach prawa.

W analizach, przeprowadzonych w niniejszej dysertacji, podjęto próbę diagnozy zależności systemu ochrony zdrowia i samorządu lokalnego. Analizy te zostały oparte o dokumenty prawne i teoretyczne opracowania naukowe podejmujące kwestie kształtu i funkcjonowania systemu oraz dotyczące powiatu jarosławskiego w latach 1991-2014. W celu rozwiązania głównego problemu badawczego (*jakie miejsce w funkcjonowaniu samorządu lokalnego zajmuje system ochrony zdrowia?*) przyjęto następujące hipotezy badawcze:

1. Uwarunkowania, społeczne, ekonomiczne, gospodarcze i demograficzne mają bezpośredni wpływ na zdrowie mieszkańców powiatu jarosławskiego.
2. Rozwiązania systemowo-prawne samorządności lokalnej mają istotny wpływ na funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia.
3. Wzrastające koszty funkcjonowania systemu ochrony zdrowia utrudniają znacznej populacji powiatu jarosławskiego dostępność do niektórych usług zdrowotnych.
4. Postępujące problemy społeczne (*np. migracja zarobkowa, ubożenie i starzenie się społeczeństwa*) domagają się perspektywicznych i kompleksowych rozwiązań praktycznych zarówno w systemie ochrony zdrowia jak i w samorządzie lokalnym.

W rozdziale pierwszym zauważono, że systemy ochrony zdrowia w świecie "borykają się" z porównywalnymi problemami, a są to głównie rosnące koszty świadczeń medycznych oraz starzejące się społeczeństwo. W Europie obserwuje się dążenie do wprowadzania jednakowych rozwiązań dla służby zdrowia, opierając się

o wspólne korzenie i wartości oparte na prawach człowieka. Współczesne systemy ochrony zdrowia podlegają również procesom globalizacji ze wszystkimi konsekwencjami tego zjawiska. W drugim rozdziale zanalizowano reformę systemu ochrony zdrowia w Polsce oraz zwrócono uwagę na zmiany w tym względzie po transformacji ustrojowej w 1989 r. Nowe regulacje prawne dopuściły nowe rozwiązania, umożliwiające funkcjonowanie podmiotów prywatnych na rynku ochrony zdrowia oraz podjęły kwestię praw pacjenta. W rozdziale trzecim podjęto się analiz zależności pomiędzy systemem ochrony zdrowia i samorządem terytorialnym. Podkreślono ważkość zadań samorządu lokalnego w zabezpieczeniu opieki zdrowotnej na terenie wspólnoty. Zauważono znaczenie rozwijającej się świadomości obywatelskiej i jej wpływu na podejmowane w imieniu mieszkańców decyzje, dotyczące zdrowia na poziomie lokalnym. W rozdziale czwartym skoncentrowano się na zależnościach społeczno-ekonomicznych funkcjonowania samorządu terytorialnego w powiecie jarosławskim. Scharakteryzowano miasto Jarosław, podkreślono jego potencjał, omówiono główne wskaźniki demograficzne i gospodarcze na tle regionu, kraju i Europy. Wskazano na wspólne dylematy i możliwe ich rozwiązania. Zauważono, że jednym z najważniejszych problemów w powiecie jarosławskim jest wyludnianie się regionu ze względu na wysokie bezrobocie, emigrację i niski przyrost naturalny. Ma to wpływ na przyspieszony proces starzenia się lokalnego społeczeństwa. Rozdział piąty poświęcono strukturze systemu ochrony zdrowia w powiecie jarosławskim. Podkreślono rolę wpływu różnorodnych uwarunkowań zdrowotnych na stan zdrowia zarówno poszczególnej jednostki, jak i całej populacji powiatu oraz zwrócono uwagę na znaczenie podejmowanych decyzji zdrowotnych na poziomie lokalnym w perspektywie krótko i długoterminowej. W ostatnim, szóstym rozdziale dysertacji podjęto próbę przedstawienia możliwych perspektyw rozwoju powiatu jarosławskiego, wskazując na najważniejsze cele strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia w tej społeczności lokalnej. Wskazano, że największym potencjałem wspólnoty jest zdrowie każdego człowieka, a na poziomie lokalnym -zdrowe społeczeństwo, które może przesądzać o możliwym rozwoju społeczno-ekonomicznym oraz może mieć istotny wpływ na przyszłe pokolenia. W przeprowadzonej analizie SWOT wskazano na najważniejsze atuty i słabości powiatu, mające wpływ na system ochrony zdrowia oraz omówiono szanse i zagrożenia tkwiące w otoczeniu zewnętrznym.

Z uzyskanych informacji w toku przeprowadzonych analiz zauważono konieczność przeprowadzenia zmian w systemie organizacji ochrony zdrowia,

wynikającą z nieuchronności zjawisk dotyczących życia człowieka w skali globalnej, w kontekście procesów integracyjnych i globalizacyjnych. Zaznaczono rolę wpływu decyzji podejmowanych na poziomie lokalnym na zdrowie wspólnoty oraz rangę wzrastającej świadomości obywatelskiej w zakresie postrzegania zdrowia jako wartości indywidualnej i zbiorowej.

Słowa kluczowe: decentralizacja, społeczeństwo obywatelskie, koszty systemu, globalizacja, samorządność.